

Leeswijzer Resultaten Evaluatie ECW

najaar 2021

Op verzoek van de Stuurgroep ECW is recentelijk een externe evaluatie van het Expertisecentrum Warmte (ECW) uitgevoerd. Doel daarbij was om terug te kijken op de activiteiten van het ECW van de afgelopen 2,5 jaar, om daarvan te leren en kijken hoe activiteiten van het ECW nog beter kunnen worden afgestemd op de behoefte van de gemeenten op het gebied van de warmtetransitie. Het betreft hier dan ook een kwalitatieve evaluatie.

De evaluatie is uitgevoerd door onderzoeksbureau Atrivé. Dit bureau sprak met projectleiders van 21 gemeenten, verschillende leden van de Stuurgroep ECW, Projectgroep ECW, Adviesraad ECW en een aantal adviesbureaus die nauw betrokken zijn bij de warmtetransitie activiteiten van gemeenten. Op basis van de verkregen informatie heeft Atrivé conclusies getrokken en aanbevelingen gedaan rond de inrichting, focus en activiteiten van het ECW. Een en ander is samengevat in de bijgevoegde presentatie.

Gezien de ontwikkelingen rond de beoogde Nationale ondersteuningsorganisatie vanuit de Regietafel Klimaat Akkoord Gebouwde Omgeving zijn deze conclusies en aanbevelingen relevant voor de toekomstige rol van het ECW daarbinnen.

Aangezien besluitvorming hierover nog moet plaatsvinden, is ervoor gekozen om voor de nabije toekomst een halfjaarplan 'eerste helft 2022' voor het ECW op te stellen. De conclusies en aanbevelingen uit de evaluatie, die binnen de huidige reikwijdte van het ECW vallen, verwerken we daarin. Een aantal zaken hebben we recent al opgepakt, zoals het versterken van de contacten en samenwerking met regionale/provinciale ondersteuningsorganisaties, het instellen van ECW contactpersonen per gemeente (via de regeling EAW) en een klankbordgroep met gemeenten om onze ondersteuning verder te optimaliseren. Andere zaken als de 'diversificatie van de ondersteuning' gaan we in de komende periode oppakken.

EVALUATIE

Eindrapportage

13 december 2021

Kenmerk RVO: 202107162

Thijs Kurstjens, Gerrit van Vegchel,
Hanjo Lagas

INHOUD

Opdracht ECW

Aanpak Evaluatie

Terugblik: resultaten en conclusies

Vooruitblik: resultaten en conclusies

Conclusies en aanbevelingen

OPDRACHT ECW

...vanuit het klimaatakkoord (dec 2018):

- Nationaal kenniscentrum en autoriteit op warmtegebied om gemeenten vanuit een geharmoniseerd startpunt in staat te stellen warmtetransitieplannen te maken
- Beheer en ondersteuning bij De Leidraad
- Informatiepunt over nationale ontwikkelingen, techniek, duurzaamheid, marktordening

VRAGEN VAN ECW

Terugkijkend

- Geven de huidige producten en diensten van het ECW voldoende invulling aan de afspraken uit het klimaatakkoord? Wat ging goed, wat kon beter?
- Konden gemeenten het ECW goed vinden?
- Werd voldoende invulling gegeven aan de kernwaarden gezaghebbend, toegankelijk, dienstverlenend en verbindend?
- Op welke wijze willen gemeenten toegang tot kennis?
- In hoeverre hebben de producten en diensten van het ECW bijgedragen aan de voortgang bij gemeenten op het terrein van de warmtetransitie?

Vooruitkijkend

- Is er bij gemeenten nog behoefte aan een nationaal kenniscentrum rondom de warmtetransitie?
- Waar liggen de accenten wat betreft die behoeften?
- Willen gemeenten meer betrokken worden bij het opstellen van de producten en diensten?
- Levert nauwere aansluiting bij PAW en/of NP RES, regionale netwerken nog voordelen op?
- Zijn er nog andere verschuivingen in werkzaamheden van het ECW wenselijk, bijvoorbeeld de doelgroepen?

1. Algemeen

In januari 2019 is het Expertise Centrum Warmte (ECW) opgericht met als doel gemeenten te ondersteunen met rekenmethodieken, kennis en data voor bij het tot stand brengen van transitievisies warmte.

Onderstaande vragen gaan over het ECW in zijn algemeenheid.

Al je antwoorden in deze enquête blijven anoniem en vertrouwelijk.

* De bedoeling en beoogde taken van het ECW zijn duidelijk voor mij

- helemaal mee eens
- een beetje mee eens
- niet mee eens of oneens
- een beetje mee oneens
- helemaal mee oneens

* Ik ben goed op de hoogte over de producten en

- helemaal mee eens

AANPAK EVALUATIE

Onafhankelijk, kwalitatief en indicatief

Doelgroep: gemeenten (representatief)

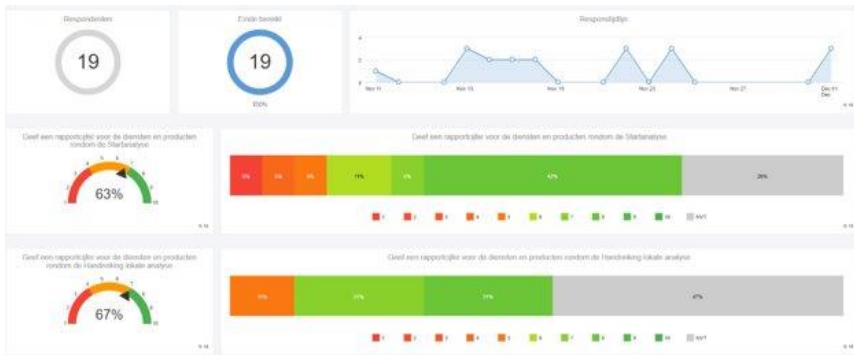
En ook: adviseurs, ECW project- en stuurgroep, adviesraad en uitvoeringsbureau

Interviews met en zonder vragenlijsten

Meest individueel, ook in groepsverband

Resultaten vertrouwelijk en anoniem geregistreerd

Terugblik en Vooruitblik

Province	Gemeente	Omvang*
Brabant	Gemeente Sint Anthonis	1
Brabant	Gemeente Cuijk	2
Brabant	Gemeente Helmond	3
Brabant	Gemeente Tilburg	4
Drenthe	Gemeente de Wolden	1
Drenthe	Gemeente Midden-Drenthe	2
Drenthe	Gemeente Assen	3
Drenthe	Gemeente Emmen	4
Flevoland	Gemeente Zeewolde	1
Flevoland	Gemeente Noordoostpolder	2
Flevoland	Gemeente Lelystad	3
Flevoland	Gemeente Almere	4
Friesland	Gemeente Dantumadiel	1
Friesland	Gemeente Tytsjerksteradiel	2
Friesland	Gemeente Heerenveen	3
Friesland	Gemeente Leeuwarden	4
Gelderland	Gemeente Oldebroek	1
Gelderland	Gemeente Overbetuwe	2
Gelderland	Gemeente Doetinchem	3
Gelderland	Gemeente Nijmegen	4
Groningen	Gemeente Pekela	1
Groningen	Gemeente Het Hogeland	2
Groningen	Gemeente Westerkwartier	3
Groningen	Gemeente Groningen	4
Limburg	Gemeente Stein	1
Limburg	Gemeente Echt-Susteren	2
Limburg	Gemeente Sittard Geleen	3
Limburg	Gemeente Venlo	4
Noord-Holland	Gemeente Oostzaan	1
Noord-Holland	Gemeente Hollands kroon	2
Noord-Holland	Gemeente Heerhugowaard	3
Noord-Holland	Gemeente Amsterdam	4
Overijssel	Gemeente Losser	1
Overijssel	Gemeente Oldenzaal	2
Overijssel	Gemeente Almelo	3
Overijssel	Gemeente Zwolle	4
Utrecht	Gemeente Baarn	1
Utrecht	Gemeente Utrechtse Heuvelrug	2
Utrecht	Gemeente Zeist	3
Utrecht	Gemeente Utrecht	4
Zeeland	Gemeente Kapelle	1
Zeeland	Gemeente Goes	2
Zeeland	Gemeente Terneuzen	3
Zeeland	Niet beschikbaar	4
Zuid-Holland	Gemeente Alblasserdam	1
Zuid-Holland	Gemeente Zwijndrecht	2
Zuid-Holland	Gemeente Schiedam	3
Zuid-Holland	Gemeente Dordrecht	4

SELECTIE DOELGROEP

Representativiteit gebaseerd op:

- Omvangklasse
  - Stedelijk en platteland
  - Windstreken/provincies
- Lijst met 48 te benaderen gemeenten (14% van 352 gemeenten)
  - Benaderd met mailing(s) + telefoon door Atrive en ECW

* Omvangklasse gemeente:

1 = klein (<25.000)

2 = middel (25.000-50.000)

3 = middelgroot (50.000-100.000)

4 = groot (>100.000)

21 GEMEENTEN +

Almelo
Almere
Cuijck
Dordrecht/Drechtsteden
Echt-Susteren
Groningen
Leeuwarden
Maastricht
Midden-Drenthe
Nijmegen
Noordoostpolder
Oldenzaal
Overbetuwe
Sint Anthonis
Sittard-Geleen
Terneuzen
Tilburg
Utrechtse Heuvelrug
Veendam
Venlo
Zwolle

ECW (21 p.)

Overmorgen
WarmteTransitieMakers
W/E adviseurs

TERUGBLIK OP PRODUCTEN EN DIENSTEN

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Algemeen

De bedoeling en beoogde taken van het ECW zijn duidelijk voor mij

Ik ben goed op de hoogte over de producten en diensten van het ECW

De producten en dienstverlening van het ECW stellen mij in staat mijn taken rondom de transitievisie warmte adequaat uit te voeren

helemaal mee eens   een beetje mee eens   niet mee eens of oneens   een beetje mee oneens   helemaal mee oneens

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Algemeen

De behoeften van gemeenten zijn betrokken bij de ontwikkeling van producten en diensten van het ECW

Het ECW organiseert structurele kwaliteitsverbetering van haar producten en diensten

Voor mij is duidelijk bij welk klimaatprogramma (zoals PAW, KLP, NP RES) ik voor welke vraag moet zijn

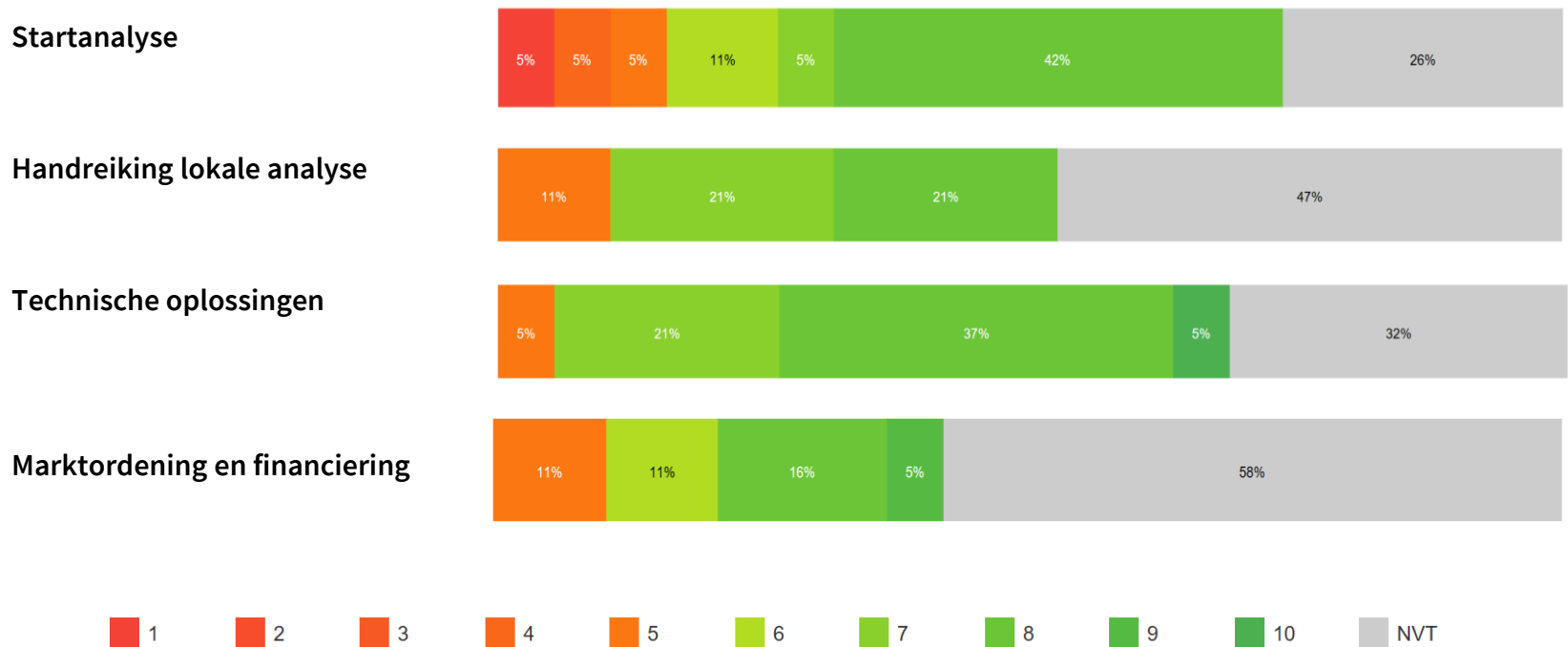

helemaal mee eens   een beetje mee eens   niet mee eens of oneens   een beetje mee oneens   helemaal mee oneens

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Producten en diensten (rapportcijfers)

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Producten en diensten (rapportcijfers)

EAW-regeling

Dashboard eindgebruikerskosten

Communicatiekanalen

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Kwaliteit

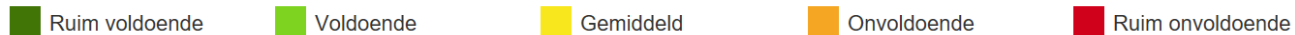
Ben je over het algemeen tevreden over de momenten van oplevering van de producten en diensten door het ECW ten opzichte van de plannen bij jouw gemeente?

Heeft het ECW je voldoende geïnformeerd over de beschikbare producten en diensten van het ECW?

Is het ECW over het algemeen in staat de vragen van jouw gemeente over de producten en diensten te beantwoorden?

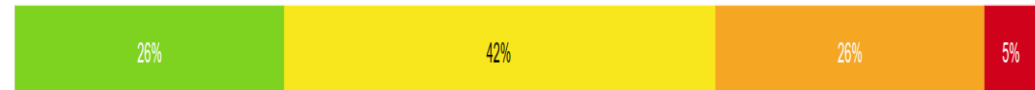

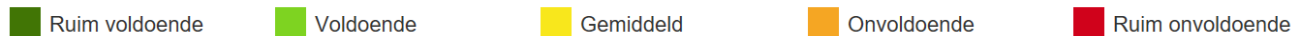
RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Kwaliteit

Vind je dat gemeenten over het algemeen invloed hebben gehad op de keuze van te ontwikkelen producten en diensten

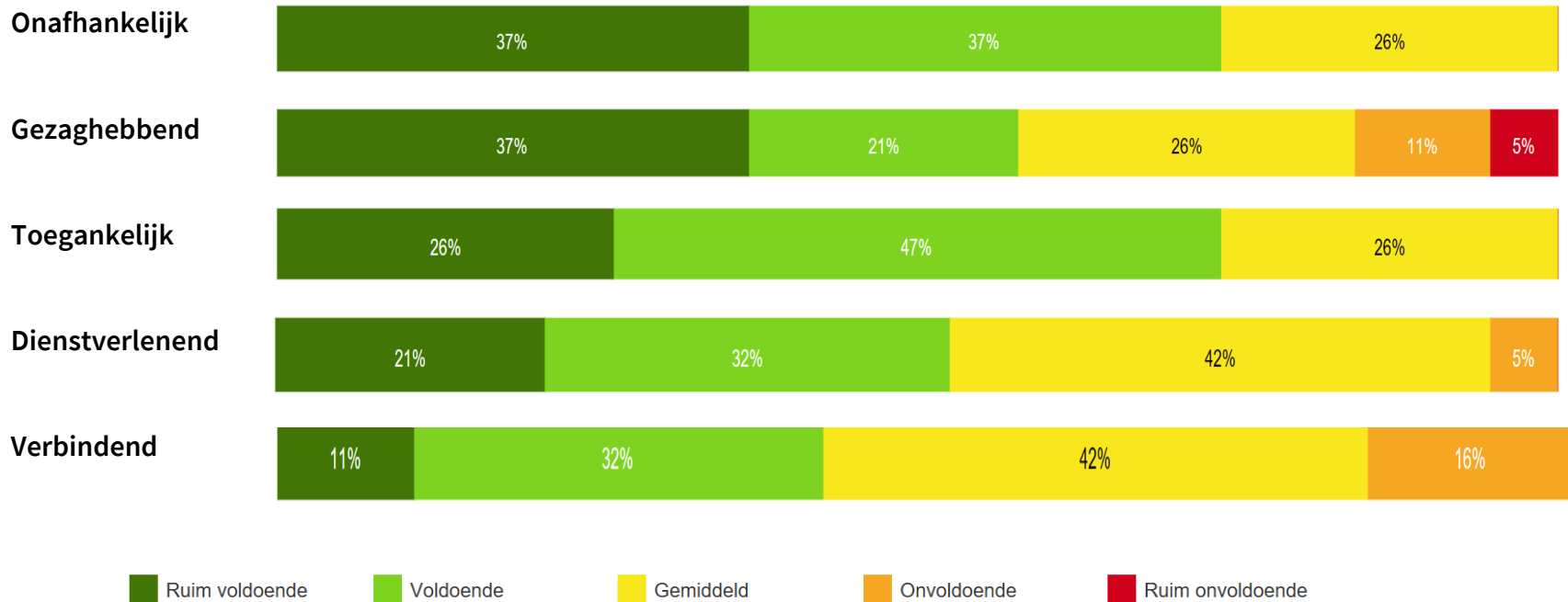
Hebben de producten en diensten van het ECW meerwaarde in de praktijk van de warmtetransitie volgens jou?

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Kwaliteit (kernwaarden)

CONCLUSIES TERUGBLIK GEMEENTEN

- Bedoeling en beoogde taken van het ECW zijn voor de meeste gemeenten duidelijk
- Een ruime meerderheid vindt dat de producten en diensten van het ECW een meerwaarde hebben (gehad) bij de werkzaamheden rondom de warmtetransitie
- Meer dan de helft zegt ook goed op de hoogte te zijn van de producten en diensten van het ECW
- Een grote groep vindt het lastig te beoordelen of en hoe de behoefte van gemeenten is betrokken bij het tot stand komen van producten
- Een grote groep vindt het lastig te beoordelen of en hoe het ECW aan kwaliteitsverbetering doet
- Voor de meesten is de diversiteit en samenwerking van klimaatprogramma's niet duidelijk
- De EAW-regeling en communicatiekanalen van het ECW zijn het meest bekend en (zeer) positief beoordeeld
- De Startanalyse en het dashboard eindgebruikerskosten worden gemiddeld voldoende beoordeeld, maar krijgen ook negatieve beoordelingen
- Diensten rondom marktordening en financiering zijn het minst bekend/toegepast
- Men is gemiddeld kritisch op de timing van oplevering van producten en beantwoording van vragen door het ECW
- Van de kernwaarden worden de onafhankelijkheid en toegankelijkheid beter herkend dan de waarden gezaghebbend, verbindend en dienstverlenend

CONCLUSIES TERUGBLIK PROJECT-, STUURGROEP EN ADVIESRAAD

- Het beeld dat het ECW heeft voldaan aan de vraag die aan hen is gesteld wordt breed gedeeld
- ...ondanks de zoektocht naar opvatting van taken, rollen en scope van de opdracht in samenhang met andere klimaatprogramma's
- De indruk bestaat bij de meesten dat het ECW een gezaghebbend kenniscentrum is
- Voor sommigen is het helder dat de geleverde producten en diensten van het ECW ook daadwerkelijk aansluiten op de behoefte van gemeenten, voor anderen is dit nog een vraag

VOORUITBLIK OP PRODUCTEN EN DIENSTEN

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Thema's voor de nabije toekomst

	Aantal	% van de antwoorden	%
Marktordening en financiering	15		79%
Wijkuitvoeringsplannen	15		79%
Beleid en wetgeving	13		68%
Bewonersparticipatie	13		68%
Technische oplossingen	11		58%
Regie en organisatie	10		53%
Ander, gelieve te specificeren:	4		21%
De Leidraad (startanalyse en handreiking lokale analyse)	0		
Geen van bovenstaande	0		

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Benadering van gemeenten

	Aantal	% van de antwoorden	%
Digitaal loket, website, mail en helpdesk	16		84%
Via bestaande netwerken in de regio en/of omgevingsdiensten	13		68%
Community of practice	10		53%
Persoonlijk contact via een-op-een gesprekken	7		37%
Ander, gelieve te specificeren	2		11%
Social media	1		5%
Geen van bovenstaande	0		

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Behoefte aan producten en diensten

	Aantal	% van de antwoorden	%
Formats en sjablonen voor wijkuitvoeringsplannen	12		63%
Trainingen	6		32%
Een-op-een spreekuur	6		32%
Rekenhulpmiddelen	6		32%
Community of practice	5		26%
Ander, gelieve te specificeren	3		16%
Geen van bovenstaande	3		16%

Ander, gelieve te specificeren	16%
Wijkisolatieplannen	16%
Een poule van opbouwwerkers (in het kader van sociale transitie)	
Specifieke financieringsarrangementen (gangbaar maken)	

N 19

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Organisatie

	Aantal	% van de antwoorden	%
Als Expertise Centrum Warmte (zoals het nu is)	7		37%
Als nieuw onderdeel van een nationaal centraal loket over klimaatbeleid in de gebouwde omgeving	6		32%
Als integraal onderdeel van reguliere activiteiten van RVO	5		26%
Ander, gelieve te specificeren	3		16%
Geen van bovenstaande	0		

N 19

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Samenwerking

	Aantal	% van de antwoorden	%
Regionale netwerken	15		79%
Provincies	9		47%
Ander, gelieve te specificeren	9		47%
Brancheverenigingen	4		21%
Onderwijsinstellingen	2		11%
Geen van bovenstaande	0		

Ander, gelieve te specificeren	47%
met name voor corporaties heeft de transitie grote consequenties	21%
paw rvo	11%
VNG?	
de RES	
Eerst de opdracht helder.	
de RES	
De VNG	
de RES regio's	
Kennisinstellingen, TU Delft, Hogescholen	

N 19

RESULTATEN VRAGENLIJSTEN GEMEENTEN

Doelgroep

	Aantal	% van de antwoorden	%
Corporaties	12		63%
Geen van bovenstaande	5		26%
Vastgoedbeleggers	4		21%
Particulieren	3		16%
Ander, gelieve te specificeren	2		11%

N 19

CONCLUSIES VOORUITBLIK GEMEENTEN

- **Belangrijkste thema's voor de (nabije) toekomst zijn/blijven: marktordering en financiering, wijkuitvoeringsplannen, beleid en wetgeving, bewonersparticipatie, technische oplossingen, regie en organisatie**
- **De benadering verloopt bij voorkeur via de (huidige) digitale kanalen, aangevuld met de regionale netwerken en communities of practice (efficiency overweging)**
- **De nadruk in het aanbod mag liggen op het bieden van formats en sjablonen en voor de uitvoeringsfase in de wijk (hapklaar)**
- **Er bestaat geen helder gedeeld beeld over hoe dat (beter) georganiseerd zou moeten/kunnen worden door het ECW**
- **Het samenwerken met regionale (gemeentelijke) netwerken wordt door de meerderheid genoemd als verbeterkans**
- **Een groot aantal gemeenten vindt dat corporaties ook aan de doelgroep van het ECW kan worden toegevoegd (en dus ook in de regionale netwerken)**
- **Er zijn ideeën over verbeterkansen!**

OPEN VRAAG AAN GEMEENTEN: VERBETERKANSEN ?

Samen leren en ontwikkelen

- Naast 'kennisdelen' ook het 'leren' en 'ontwikkelen' van kennis faciliteren (ondersteuningsstructuur)
- Rol in wijkuitvoeringsplannen pakken
- Ondersteunen bij uitvoeringsfase van met name warmtenetten: businesscase, regelgeving, financiering
- Ophalen, signaleren en bespreekbaar maken van knelpunten uit de praktijk, ook via de weg terug naar ministeries
- Dynamischer, flexibeler, creatiever en innovatiever opereren
- Samenwerking met regionale netwerken (bijv. RES)
- Meer in samenhang met andere programma's (bijv. PAW)
- Voorbeeld: de TRES-tool (Transitie-Exploitatie) van gemeenten Zwolle, Zutphen, Deventer en Apeldoorn.

Verbinding en zichtbaarheid

- Persoonlijk en direct contact (ECW als sparringpartner)
- Één loket voor gemeenten
- Zichtbaarheid vergroten, beter profileren, niet te bescheiden
- Communicatie over rijksbeleid

Opdracht en doelgroep scherper

- Opdracht en doelgroep scherper maken
- Aanbod afstemmen op behoefte en type gemeente (complexiteit)
- Faciliteer gemeenten in hun faciliterende rol (o. a. voor warmtenetten)
- Direct contact van ECW met corporaties

CONCLUSIES VOORUITBLIK

PROJECT-, STUURGROEP EN ADVIESRAAD

- Er wordt niet getwijfeld aan het bestaansrecht van het ECW, de behoefte aan ondersteuning bij de warmtetransitie in gemeenten zal naar verwachting juist blijven groeien
- Er breekt een nieuwe fase aan, die van de uitvoering, waarin het ECW zal moeten gaan meebewegen
- Het ECW zou zich nog veel sterker mogen gaan profileren met een autonomere koers, werken vanuit de eigen kracht met meer ambitie
- Het ECW zou zich nog meer kunnen richten op de daadwerkelijke behoefte van (de diversiteit aan) gemeenten
- Het ECW zou nog meer de verbinding kunnen leggen met het ontwikkelen van kennis door te leren vanuit de praktijk van gemeenten
- Mogelijk kan een andere manier van organiseren van de klimaatprogramma's bijdragen aan heldere profilering van het ECW richting gemeenten

CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

Conclusies

- De producten en diensten van het ECW hebben een positieve impact gehad op de werkzaamheden rondom de warmtetransitie(visies) door gemeenten
- Een groot deel van gemeenten waardeert de producten en diensten positief, een kleiner deel heeft er geen gebruik van gemaakt of is negatief
- Gemeenten uiten rondom de startanalyse en het dashboard eindgebruikerskosten de behoefte te hebben gehad aan meer maatwerk, gericht op de lokale situatie
- De waardering voor het beantwoorden van vragen, interactie en dienstverlening is matig. Dit punt hangt samen met het feit dat gemeenten niet altijd weten voor welke vraag ze bij welk klimaatprogramma of loket ze moeten zijn
- De diversiteit aan loketten en klimaatprogramma's worden als complex ervaren door gemeenten
- Gemeenten hebben behoefte aan vervolg van de ondersteuning in de uitvoeringsfase vanuit het ECW

Aanbevelingen

- Ga als ECW, ook gezien de urgentie en maatschappelijke relevantie van de warmtetransitie, door met het ontwikkelen van producten en diensten voor de uitvoeringsfase, op basis van de behoefte, gedifferentieerd naar verschillende typen gemeenten en sluit aan bij de regionale netwerken
- Organiseer persoonlijk accountmanagement zodat vragen van gemeenten goed kunnen worden doorgeschakeld naar de juiste experts
- Betrek gemeenten, maar ook corporaties en marktpartijen die impact kunnen hebben op de warmtetransitie meer bij de ontwikkeling van producten en diensten
- Vanuit de waardering die er voor het ECW is, zou deze een stevigere positie mogen innemen in de warmtetransitie, daarbij ondersteund door de stuurgroep, projectgroep, adviesraad en ministeries, zodat de aanwezige en de te ontwikkelen expertise nog beter kan worden benut in de praktijk
- Versterk de profilering van en de communicatie over het ECW en stem daarbij de verbinding tussen ECW, PAW en KLP beter af